

УДК 378.091.3:7]:75.021.32

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-5\(47\)-3667-3679](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-5(47)-3667-3679)

Кондратюк Василь Іванович Голова Житомирської обласної організації Національної спілки художників України. Член Національної спілки художників України. Народний художник України. <https://orcid.org/0009-0008-6353-556X>

Піддубна Оксана Михайлівна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-5937-0677>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ПЛЕНЕРНОЇ ПРАКТИКИ

Анотація. У статті висвітлено теоретичні та практичні аспекти пленерної практики як важливої складової професійної підготовки здобувачів вищої освіти мистецького спрямування. Розглянуто сутність поняття «пленер», визначено його специфіку та значення у системі мистецької освіти. Акцентовано увагу на особливостях навчання на відкритому повітрі, що забезпечує поєднання теоретичних знань із практичною художньою діяльністю та сприяє формуванню професійних компетентностей майбутніх учителів мистецтва.

Проаналізовано роль пленерної практики у розвитку художньо-творчого мислення здобувачів освіти, зокрема спостережливості, естетичного сприйняття, композиційного бачення та колористичного мислення. Визначено, що робота з натури сприяє формуванню вмінь аналізувати природне середовище, передавати просторові, тональні та кольорові особливості об'єктів, а також розвиває творчу самостійність і професійну мобільність студентів.

У дослідженні охарактеризовано формування інтегральних, загальних і спеціальних компетентностей у процесі проходження пленерної практики. Обґрунтовано значення інтеграції знань із рисунка, живопису, композиції та сучасних цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх педагогів мистецького спрямування. Особливу увагу приділено розвитку soft skills, зокрема комунікативних умінь, навичок командної роботи, самоорганізації та творчої взаємодії у процесі колективної художньої діяльності.

Розглянуто форми оцінювання результатів пленерної практики, серед яких творчий перегляд робіт, формування портфоліо, презентаційна та виставкова діяльність. Зазначено, що такі форми роботи сприяють розвитку професійної рефлексії, художньої комунікації та педагогічної майстерності здобувачів вищої освіти.

У результаті дослідження зроблено висновок, що пленерна практика є ефективним засобом професійного становлення майбутніх учителів мистецтва, оскільки забезпечує розвиток творчої активності, художньої майстерності та професійних компетентностей, необхідних для успішної педагогічної діяльності у сфері мистецької освіти.

Ключові слова: пленерна практика, професійні компетентності, мистецька практика, образотворче мистецтво, методика викладання, пленер, професійна підготовка.

Vasyl Kondratiuk Ivanovych Head of the Zhytomyr Regional Organization of the National Union of Artists of Ukraine, Member of the National Union of Artists of Ukraine, People's Artist of Ukraine, <https://orcid.org/0009-0008-6353-556X>

Poddubna Oksana Mykhailivna PhD in Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of Fine Arts and Design, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-5937-06777>

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF HIGHER EDUCATION STUDENTS BY MEANS OF PLEIN AIR PRACTICE

Abstract. The article highlights the theoretical and practical aspects of plein air practice as an important component of the professional training of higher education students in the field of art education. The essence of the concept of “plein air” is considered, and its specificity and significance within the system of art education are determined. Attention is focused on the peculiarities of outdoor learning, which ensures the integration of theoretical knowledge with practical artistic activity and contributes to the formation of professional competencies of future art teachers.

The role of plein air practice in the development of students' artistic and creative thinking is analyzed, particularly in the development of observation skills, aesthetic perception, compositional vision, and coloristic thinking. It is determined that working from nature contributes to the formation of skills for analyzing the natural environment, conveying spatial, tonal, and color characteristics of objects, as well as developing students' creative independence and professional mobility.

The study characterizes the formation of integral, general, and special competencies during plein air practice. The importance of integrating knowledge of drawing, painting, composition, and modern digital technologies into the professional training of future art educators is substantiated. Particular attention is paid to the development of soft skills, including communication abilities, teamwork skills, self-organization, and creative interaction in the process of collective artistic activity.

The forms of assessment of the results of plein air practice are considered, including creative reviews of works, portfolio development, presentation, and exhibition activities. It is noted that such forms of work contribute to the development of professional reflection, artistic communication, and pedagogical mastery of higher education students.

As a result of the study, it is concluded that plein air practice is an effective means of professional development for future art teachers, as it ensures the development of creative activity, artistic mastery, and professional competencies necessary for successful pedagogical activity in the field of art education.

Keywords: plein air practice, professional competencies, artistic practice, fine arts, teaching methodology, plein air, professional training.

Постановка проблеми. Пленерна практика є важливою складовою професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Її сутність полягає у виконанні художніх робіт безпосередньо в природному середовищі, що дає можливість студентам сприймати об'єкти зображення у реальних умовах освітлення, простору та кольорових взаємозв'язків. Саме слово «плер» походить від французького *en plein air*, що означає «на відкритому повітрі». У мистецькій практиці цей термін використовується для позначення процесу створення живописних, графічних або композиційних робіт поза межами майстерні.

Пленерна практика поєднує теоретичну та практичну складові навчання, оскільки здобувачі вищої освіти застосовують набуті знання з рисунка, живопису, композиції, кольорознавства та перспективи у реальних умовах творчої діяльності. У робочій програмі навчальної практики зазначено, що метою плеру є закріплення теоретичних знань і практичних навичок, розвиток творчої активності, естетичного сприйняття та професійних умінь майбутніх фахівців.

Особливість плерної практики полягає у динамічності природного середовища. На відміну від аудиторної роботи, де освітлення та предметне середовище залишаються відносно стабільними, на відкритому повітрі художник постійно взаємодіє зі змінами світла, кольору, атмосферних явищ та просторових планів. Саме тому плер вимагає від здобувачів швидкої реакції, уміння аналізувати натуру та приймати композиційні рішення.

Навчання на відкритому повітрі має низку специфічних особливостей. Передусім воно формує у студентів уміння працювати в різних погодних та часових умовах: ранковому, денному чи вечірньому освітленні, у сонячну або похмуру погоду. Під час пленеру здобувачі досліджують кольорову гаму природи, спостерігають закономірності світлотіньових змін, вивчають повітряну перспективу та плановість простору. Такі умови сприяють формуванню професійної гнучкості та розвитку навичок художнього аналізу.

Важливим аспектом пленерної практики є робота з природи. Саме безпосереднє спостереження природного або архітектурного середовища допомагає майбутньому фахівцю глибше зрозуміти закономірності форми, пропорцій, кольору та композиції. Робота з природи формує вміння бачити характерні особливості об'єкта, передавати його емоційний стан та художню виразність. У процесі створення етюдів, начерків і замальовок студенти навчаються передавати просторову глибину, ритм, конструктивну будову предметів і природних форм.

Крім художньо-практичного значення, пленерна практика має важливу педагогічну цінність. Вона формує професійні компетентності майбутнього вчителя мистецтва, розвиває спостережливість, візуальне мислення, емоційну чутливість та естетичний смак. У процесі роботи на пленері здобувачі набувають досвіду організації творчої діяльності, що у майбутньому стане основою їхньої художньо-педагогічної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових і методичних джерел засвідчує, що проблема організації пленерної практики та її ролі у професійній підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва є актуальною для сучасної мистецької освіти. У дослідженнях останніх років пленер розглядається не лише як форма практичного навчання, а й як важливий засіб формування професійних компетентностей, художньо-творчого мислення, образотворчої майстерності та педагогічної готовності здобувачів вищої освіти.

У праці О. Піддубної, Т. Шостачук та А. Максимчука розкрито методичні аспекти інтеграції рисунка, живопису та композиції в навчальній практиці «Пленер». Автори наголошують, що пленерна практика забезпечує цілісне застосування знань із фахових дисциплін, сприяє розвитку спостережливості, композиційного бачення, колористичного мислення та практичних умінь роботи з природи [1, С. 137-142].

О. Пунгіна та Л. Гусєва розглядають пленерну практику як засіб формування образотворчої компетентності майбутніх педагогів-художників. У їхньому дослідженні підкреслено значення пленеру для розвитку художнього сприйняття, творчої активності, уміння аналізувати природне

середовище та передавати його засобами образотворчого мистецтва [2, С. 185-191].

О. Сова у праці, присвяченій методиці виконання пейзажу на пленері, акцентує увагу на практичних прийомах роботи з натури, особливостях побудови пейзажної композиції, передачі простору, світла, кольору та стану природи. Це дослідження є важливим для розуміння методичних засад пленерної діяльності та формування професійних художніх умінь студентів [3, С.124-127].

Методичні рекомендації О. Піддубної та Г. Куниці конкретизують зміст, завдання й організаційні особливості навчальної практики «Пленер» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. У них визначено основні види діяльності студентів, вимоги до виконання пленерних робіт, оформлення звітної документації та підсумкового оцінювання [4].

Важливе значення для дослідження мають також освітньо-професійна програма «Мистецтво в закладах освіти» та робоча програма навчальної практики «Пленер», у яких окреслено компетентності й програмні результати навчання здобувачів. Зокрема, у робочій програмі зазначено, що пленер спрямований на закріплення теоретичних знань і практичних навичок, розвиток творчої активності, естетичного сприйняття та професійних умінь майбутніх фахівців [5, 6].

Отже, аналіз останніх досліджень і публікацій дає підстави стверджувати, що пленерна практика є важливим компонентом професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва. Водночас потребує подальшого вивчення питання формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти засобами пленерної практики, зокрема в контексті поєднання традиційних художніх технік, педагогічної діяльності та сучасних цифрових інструментів.

Метою статті є дослідження ролі пленерної практики у формуванні професійних компетентностей здобувачів вищої освіти мистецького спрямування та визначення її значення у розвитку творчої активності й художньо-педагогічної майстерності майбутніх учителів мистецтва. Завдання статті є розкрити сутність і специфіку пленерної практики, охарактеризувати її роль у професійній підготовці майбутніх учителів мистецтва, проаналізувати формування професійних компетентностей засобами пленерної практики, визначити значення пленеру для розвитку творчої активності та художньо-педагогічної майстерності здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Пленерна практика відіграє важливу роль у формуванні художньо-творчого мислення здобувачів вищої освіти, оскільки створює умови для безпосереднього сприйняття навколишнього

світу та його художнього осмислення. Робота в природному середовищі активізує емоційно-образне бачення, розвиває здатність аналізувати форму, колір, простір і світлові явища, а також формує індивідуальний творчий підхід до виконання мистецьких завдань.

Одним із найважливіших аспектів пленерної практики є розвиток спостережливості. У процесі роботи на відкритому повітрі студенти навчаються уважно аналізувати об'єкти навколишнього середовища, помічати найдрібніші зміни освітлення, кольорових відтінків, фактур і просторових співвідношень. Саме спостереження є основою художньої діяльності, адже воно формує здатність бачити характерні особливості природи та передавати їх у художньому образі. Під час виконання етюдів і начерків здобувачі розвивають візуальну пам'ять, здатність до швидкого аналізу форми та вміння виділяти головне у композиції. Робота на пленері дає можливість безпосередньо спостерігати складні кольорові взаємозв'язки у природі, зміни кольору залежно від освітлення, часу доби чи погодних умов. Студенти навчаються визначати теплі й холодні відтінки, передавати повітряне середовище, працювати з тональними та кольоровими контрастами. Саме пленер формує професійне відчуття кольору, що є основою живописної майстерності.

У процесі виконання короткочасних етюдів та начерків здобувачі вищої освіти розвивають швидкість художнього мислення та здатність реагувати на зміни природного середовища. Такі вправи формують творчу мобільність, вміння узагальнювати форму та передавати характер природи мінімальними художніми засобами.

Крім того, пленерна практика сприяє розвитку творчої індивідуальності студентів. Вільний вибір мотиву, техніки виконання та художніх засобів стимулює пошук власного стилю, розвиває креативність і здатність до експерименту. Саме у процесі практичної роботи здобувачі формують особистісне ставлення до мистецтва та навколишнього світу.

Пленерна практика посідає важливе місце у системі професійної підготовки майбутнього вчителя мистецтва, оскільки забезпечує поєднання теоретичних знань із практичною художньою діяльністю. Саме в умовах роботи на відкритому повітрі здобувачі вищої освіти мають можливість застосовувати набуті компетентності з рисунка, живопису, композиції, кольорознавства та перспективи у реальному мистецькому середовищі. Така форма навчання сприяє комплексному розвитку професійних умінь і формуванню творчої особистості педагога мистецького спрямування.

Одним із головних завдань пленерної практики є інтеграція знань із фахових дисциплін. Під час виконання етюдів, начерків і замальовок студенти використовують вміння конструктивної побудови форми, здобуті

на заняттях із рисунка, застосовують знання законів кольору та світлотіні з живопису, а також реалізують принципи композиційної організації зображення. У процесі роботи над пейзажем або архітектурним мотивом здобувачі вищої освіти навчаються поєднувати лінійну й повітряну перспективу, визначати композиційний центр, передавати просторову глибину та гармонію кольорових відношень.

У робочій програмі практики наголошується на необхідності закріплення знань і навичок роботи з натури, набутих під час вивчення рисунка, живопису та композиції. Саме така інтеграція забезпечує цілісність професійної підготовки майбутнього вчителя мистецтва та сприяє усвідомленню взаємозв'язку між окремими мистецькими дисциплінами [6].

Важливою складовою плерерної практики є формування професійної мобільності та творчої самостійності здобувачів освіти. Робота в природному середовищі часто передбачає нестандартні умови діяльності: зміну освітлення, погодних умов, обмеженість часу для виконання етюдів або необхідність швидкого вибору художнього рішення. У таких умовах студенти навчаються приймати творчі рішення, адаптуватися до змін і самостійно організовувати власний творчий процес.

Під час плереру здобувачі самостійно обирають мотив для зображення, визначають формат роботи, добирають матеріали та техніки виконання. Це сприяє розвитку ініціативності, відповідальності та творчої незалежності. Майбутній учитель мистецтва набуває навичок самостійного художнього аналізу, вчиться оцінювати результати власної діяльності та вдосконалювати професійну майстерність.

Плерерна практика також сприяє розвитку професійної гнучкості. Використання різних художніх матеріалів – акварелі, пастелі, вугілля, сангіни, туші – допомагає здобувачам опанувати різноманітні технічні прийоми та розширювати власний творчий досвід. Це формує здатність майбутнього педагога ефективно використовувати різні методи та засоби художнього навчання у подальшій професійній діяльності.

Не менш важливим аспектом плерерної практики є розвиток *soft skills*, які сьогодні вважаються необхідною складовою професійної компетентності сучасного фахівця. У програмі практики зазначено, що плерер спрямований на формування універсальних навичок європейського рівня *soft skills*, які забезпечують успішну участь у робочому процесі та високу продуктивність [6].

Колективна творча діяльність під час плереру сприяє розвитку комунікативних навичок, уміння працювати в команді, взаємодіяти з одногрупниками та керівником практики. У процесі обговорення виконаних робіт студенти навчаються аргументовано висловлювати власну думку,

сприймати критику та аналізувати творчі результати інших учасників. Такі форми взаємодії формують культуру професійного спілкування та навички конструктивного діалогу.

Крім того, пленерна практика розвиває навички самоорганізації та тайм-менеджменту. Виконання завдань у визначені терміни, підготовка звітної документації, оформлення творчих робіт і презентація результатів діяльності вимагають відповідальності, дисциплінованості та вміння планувати власний робочий процес.

Особливе значення має розвиток емоційної стійкості та креативності. Робота у відкритому просторі, постійна зміна вражень і необхідність творчого пошуку активізують емоційно-образне мислення студентів, сприяють формуванню позитивної мотивації до професійної діяльності та самореалізації у мистецькій сфері.

Пленерна практика є важливим компонентом професійної підготовки здобувачів вищої освіти мистецького спрямування, оскільки сприяє формуванню інтегральної компетентності майбутнього вчителя мистецтва. Відповідно до робочої програми навчальної практики, інтегральна компетентність визначається як здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь у професійній діяльності. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання формується через виконання різних видів практичних робіт: етюдів, начерків, замальовок, композиційних вправ. Студенти навчаються передавати характер природних форм, працювати з багатоплановим простором, аналізувати конструктивні особливості об'єктів та виявляти їх художню виразність. Саме така діяльність сприяє розвитку професійного мислення та здатності приймати творчі рішення в нестандартних умовах.

Важливим аспектом формування інтегральної компетентності є поєднання теоретичних знань і практичних умінь. Пленерна практика забезпечує можливість застосування теоретичних положень безпосередньо у процесі творчої роботи [5, 6].

Наприклад, знання законів лінійної та повітряної перспективи використовуються під час побудови простору пейзажу, а знання кольорознавства – у передачі стану природи в різних умовах освітлення. У програмі практики наголошується на необхідності дослідження кольорової гами природи, виконання етюдів у різних погодних умовах та формування навичок передавання просторової глибини через плановість. У процесі пленерної діяльності здобувачі освіти навчаються інтегрувати різні види художнього досвіду, поєднувати академічні знання з творчою інтерпретацією натури. Це формує здатність до комплексного вирішення

професійних завдань, що є необхідною умовою майбутньої педагогічної діяльності в галузі мистецької освіти.

Пленерна практика є ефективним засобом формування загальних компетентностей здобувачів вищої освіти, оскільки поєднує інтелектуальну, творчу та практичну діяльність. У процесі роботи на відкритому повітрі студенти не лише вдосконалюють художні навички, а й розвивають здатність до аналізу, самостійного мислення, прийняття рішень та професійної комунікації.

Однією з ключових загальних компетентностей є здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1) [5, 6]. У процесі пленерної роботи здобувачі вищої освіти аналізують складні природні форми, визначають взаємозв'язки між кольором, світлом, простором і композицією. Художник під час роботи на пленері не просто копіює натуру, а узагальнює побачене, виділяє головне та створює цілісний художній образ. Саме це вимагає розвитку абстрактного мислення та здатності синтезувати окремі елементи в єдину композиційну систему. Аналіз художнього середовища під час пленеру формує у студентів навички спостереження та критичного оцінювання. Виконуючи етюди та начерки, здобувачі порівнюють пропорції, аналізують конструктивні особливості об'єктів, вивчають зміну кольорових і тональних відношень залежно від часу доби чи погодних умов. Така діяльність сприяє розвитку логічного й образного мислення, необхідного у професійній художньо-педагогічній діяльності. Важливе значення має застосування знань у практичних ситуаціях. Пленерна практика створює умови, у яких студенти використовують теоретичні знання безпосередньо під час виконання творчих завдань. Робота в природному середовищі вимагає швидкого прийняття рішень, адаптації до змін зовнішніх умов та пошуку оптимальних художніх засобів для передавання натури. Це формує здатність ефективно діяти в реальних професійних ситуаціях і розвиває професійну мобільність майбутнього педагога.

Пленер також сприяє поглибленню розуміння професійної діяльності (ЗК2) [5, 6]. У процесі виконання практичних завдань студенти усвідомлюють специфіку роботи художника та вчителя мистецтва, значення художньої спостережливості, емоційного сприйняття та творчого підходу до навчання. Вони набувають досвіду організації творчої діяльності, підготовки виставкових робіт, оформлення презентацій та проведення творчих переглядів. Крім того, пленерна практика розвиває відповідальність, самоорганізацію та комунікативні навички. Робота у групі, обговорення творчих результатів, участь у колективних переглядах формують культуру професійного спілкування та навички співпраці.

Здобувачі вищої освіти навчаються працювати в команді, аргументувати власну думку та сприймати конструктивну критику.

Пленерна практика відіграє провідну роль у формуванні спеціальних (фахових) компетентностей майбутніх учителів мистецтва, оскільки забезпечує безпосереднє залучення здобувачів освіти до художньо-творчої діяльності. Саме в умовах роботи з натури студенти поглиблюють професійні знання, удосконалюють художню майстерність та набувають практичного досвіду, необхідного для майбутньої педагогічної діяльності.

Однією з важливих фахових компетентностей є здатність переносити систему наукових знань у професійну діяльність та у площину навчального предмета (ФК1) [5, 6]. Під час пленеру здобувачі застосовують знання з образотворчого мистецтва, педагогіки, композиції, кольорознавства та перспективи для виконання творчих завдань. Вони навчаються адаптувати академічні знання до практичної художньої діяльності та використовувати їх у процесі створення навчально-творчих робіт.

Пленерна практика також сприяє оволодінню методологією образотворчої діяльності та художньою майстерністю (ПК3) [5, 6]. У процесі виконання довготривалих і короткострокових етюдів, начерків та замальовок студенти опановують методи аналізу натури, вивчають закономірності побудови форми, простору та кольорових співвідношень. Робота з різними художніми матеріалами формує технічні навички та вдосконалює професійну майстерність майбутнього педагога-художника.

Особливого значення набуває здатність застосовувати знання традиційних і цифрових видів образотворчого мистецтва (ПК2) [5, 6]. У сучасній мистецькій освіті пленерна практика може поєднувати традиційні художні техніки з цифровими технологіями. Здобувачі освіти створюють не лише живописні та графічні роботи, а й електронні презентації, цифрові портфоліо, фотографічні фіксації творчого процесу. Це розширює можливості професійної діяльності та формує навички використання сучасних інформаційних технологій у мистецькій освіті.

Пленерна практика сприяє формуванню навичок організації творчих практик, виставкової діяльності та оцінювання результатів художньої роботи (ПК10) [5, 6]. Підготовка звітної експозиції, оформлення творчих робіт, участь у переглядах та виставках формують у студентів уміння презентувати результати власної діяльності, організовувати художньо-творчі заходи та здійснювати самоаналіз виконаних робіт. Такі навички є важливими для майбутньої педагогічної практики у закладах освіти.

Важливою складовою професійної підготовки є створення безпечного мистецько-освітнього середовища (ПК9) [5, 6]. Під час пленерної практики студенти ознайомлюються з правилами техніки безпеки, особливостями

організації роботи на відкритому повітрі та вимогами до безпечного використання художніх матеріалів. Формування цієї компетентності має важливе значення для подальшої професійної діяльності вчителя мистецтва, який повинен забезпечувати безпечні умови навчання для учнів.

Оцінювання результатів плернерної практики є важливим етапом професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва, оскільки дає можливість визначити рівень сформованості художніх умінь, професійних компетентностей та творчих здібностей здобувачів вищої освіти. Процес оцінювання спрямований не лише на перевірку якості виконаних робіт, а й на розвиток у студентів здатності до самоаналізу, творчої рефлексії та професійного вдосконалення.

Однією з основних форм підсумкового оцінювання результатів плернерної практики є творчий перегляд робіт. У робочій програмі зазначено, що практика завершується підсумковим переглядом, обговоренням та оцінкою практичних робіт, виконаних за програмою курсу. Така форма роботи дозволяє комплексно оцінити рівень професійної підготовки здобувачів освіти, їхню здатність передавати натуру, використовувати художні матеріали та реалізовувати композиційні рішення.

Важливим складником оцінювання результатів плернерної практики є формування портфоліо. У сучасній мистецькій освіті портфоліо виступає засобом фіксації творчих досягнень здобувача вищої освіти та демонструє рівень його професійної підготовки. До портфоліо входять живописні етюди, графічні начерки, композиційні роботи, фотозвіти, електронні презентації та інші матеріали, створені під час проходження практики.

У програмі практики зазначено, що звітна документація може подаватися у вигляді папки з роботами або електронного портфоліо. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям мистецької освіти та сприяє розвитку цифрової компетентності майбутніх педагогів. Формування портфоліо допомагає студентам систематизувати результати власної діяльності, аналізувати професійний прогрес і презентувати творчі досягнення.

Портфоліо також виконує мотиваційну функцію, оскільки дає можливість здобувачам бачити результати власного розвитку та вдосконалення художніх умінь. Крім того, воно може використовуватися у майбутній професійній діяльності як засіб презентації творчих та педагогічних досягнень.

У робочій програмі наголошується, що оцінювання результатів практики здійснюється з урахуванням якості виконання робіт, оформлення звітної документації, своєчасності її подання та захисту практики. Такий комплексний підхід забезпечує об'єктивність оцінювання та стимулює студентів до відповідального ставлення до творчої діяльності [6].

Висновки. Пленерна практика є важливою складовою професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва та ефективним засобом формування їхніх професійних компетентностей. Робота на відкритому повітрі забезпечує поєднання теоретичних знань із практичною художньою діяльністю, сприяє розвитку творчого мислення, художнього бачення та професійної майстерності здобувачів вищої освіти. У процесі виконання етюдів, начерків і композиційних завдань студенти набувають умінь аналізувати природне середовище, передавати просторові, тональні та колористичні особливості натури, застосовувати різні художні техніки та матеріали.

Практика сприяє формуванню інтегральних, загальних і спеціальних компетентностей майбутніх фахівців. Вона розвиває здатність до творчого аналізу, абстрактного мислення, професійної мобільності та самостійності. У процесі роботи на пленері здобувачі освіти навчаються застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях, приймати творчі рішення та адаптуватися до змінних умов художньої діяльності. Особливого значення набуває формування *soft skills* – комунікативних умінь, навичок командної роботи, самоорганізації та професійної відповідальності.

Пленер також є важливим засобом формування художньо-педагогічної майстерності. У процесі виконання творчих завдань, участі у переглядах, виставках і презентаціях здобувачі освіти набувають досвіду організації мистецької діяльності, аналізу художніх робіт та професійної комунікації. Це створює основу для ефективної педагогічної діяльності у закладах освіти та сприяє формуванню творчої особистості сучасного вчителя мистецтва.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні можливостей інтеграції цифрових технологій у процес пленерної практики, використанні мультимедійних засобів у художньо-педагогічній діяльності та вдосконаленні методик формування професійних компетентностей майбутніх учителів мистецтва. Актуальним напрямом є також дослідження впливу пленерної практики на розвиток креативності, емоційного інтелекту та міждисциплінарних зв'язків у системі мистецької освіти.

Література:

1. Піддубна О. М., Шостачук Т. В., Максимчук А. П. Інтеграція рисунка, живопису та композиції в навчальній практиці (пленер): методика викладання. *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*. 2026. № 12. С. 137-142. DOI: <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2026-12-21>.

2. Пунгіна О., Гусева Л. Пленерна практика як засіб формування образотворчої компетентності майбутніх педагогів-художників. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 36, т. 3. С. 185-191.

3. Сова О. С. Методика виконання пейзажу на пленері. *Наукові праці. Педагогіка*. 2017. Вип. 291, т. 303. С. 124-127.

4. Піддубна О. М., Куниця Г. В. *Методичні рекомендації з навчальної практики «Пленер» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4.12 Середня освіта (Мистецтво в закладах освіти)*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2026. 38 с. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/47800/1/1.pdf> (дата звернення: 20.05.2026).

5. Освітньо-професійна програма «Мистецтво в закладах освіти» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: бакалавр. URL: <https://eportfolio.zu.edu.ua/media/StudyProgram/50/dbcdmil5.pdf> (дата звернення: 25.05.2026).

6. Робоча програма навчальної практики «Пленер». URL: <https://eportfolio.zu.edu.ua/media/WorkProgram/50/mge2yz8s.pdf> (дата звернення: 25.05.2026).

References:

1. Pidubna, O. M., Shostachuk, T. V., & Maksymchuk, A. P. (2026). Intehratsiia rysunka, zhyvopysu ta kompozytsii v navchalnii praktytsi (plener): metodyka vykladannia [Integration of drawing, painting and composition in educational practice (plein air): teaching methodology]. *Pedahohichna innovatyka: suchasnist ta perspektyvy*, 12, 137-142. <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2026-12-21> (in Ukrainian).

2. Punhina, O., & Husieva, L. (2021). Plenerna praktyka yak zasib formuvannia obrazotvorchoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv-khudozhnykiv [Plein air practice as a means of forming visual competence of future artist-teachers]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 36(3), 185-191 (in Ukrainian).

3. Sova, O. S. (2017). Metodyka vykonannia peizazhu na pleneri [Methods of landscape painting in plein air]. *Naukovi pratsi. Pedahohika*, 291(303), 124-127 (in Ukrainian).

4. Pidubna, O. M., & Kunytsia, H. V. (2026). *Metodychni rekomendatsii z navchalnoi praktyky «Plener» dlia pidhotovky zdobuvachiv pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity spetsialnosti A4.12 Serednia osvita (Mystetstvo v zakladakh osvity)* [Methodical recommendations for educational practice «Plein air» for training applicants of the first (bachelor's) level of higher education in specialty A4.12 Secondary education (Art in educational institutions)]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. Retrieved May 20, 2026, from <https://eprints.zu.edu.ua/47800/1/1.pdf> (in Ukrainian).

5. Osvitno-profesiina prohrama «Mystetstvo v zakladakh osvity» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity: bakalavr [Educational and professional program «Art in educational institutions» of the first (bachelor's) level of higher education: bachelor]. Retrieved May 25, 2026, from <https://eportfolio.zu.edu.ua/media/StudyProgram/50/dbcdmil5.pdf> (in Ukrainian).

6. Robocha prohrama navchalnoi praktyky «Plener» [Work program of educational practice «Plein air»]. Retrieved May 25, 2026, from <https://eportfolio.zu.edu.ua/media/WorkProgram/50/mge2yz8s.pdf> (in Ukrainian).

Дата першого надходження статті до видання: 15.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.05.2026